

Motion till riksdagen 2021/22:2552

av **Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD)**

Krafttag mot illegal migration för ett säkrare Sverige

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett samlat grepp mot skuggsamhället och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en kartläggning av skuggsamhället och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bestraffa illegal migration och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera undangömmandet av illegala migranter och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krafttag mot illegal arbetskraft och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krafttag mot företag som anställer illegala migranter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad inre utlänningskontroll och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för att fastställa identiteten vid inre utlänningskontroll och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mer resurser till Polismyndigheten för inre utlänningskontroll och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om reformer av återvändandeverksamheten och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra utvisning på grund av asocialitet och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verkställighetshinder inte ska föreligga ifall en utlänning har begått synnerligen grova brott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återreseförbud ska bli norm vid utvisningsbeslut från Migrationsverket och tillkännager detta för regeringen.

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa preskriptionstiden för utvisningsbeslut och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa möjligheten att ansöka om prövning av verkställighetshinder och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa det kontanta återvändandebidraget och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krafttag för att få till stånd återtagandeaftal med främmande stater och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avtal för utvisningar av utlänningar till säkra tredjeländer och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade möjligheter till förvarstagning av utlänningar som ska utvisas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kraftigt öka antalet förvarsplatser och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa obligatorisk domstolsprövning av förvarstagning och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra säkerheten på landets förvar och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera rymning från förvar och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett återinförande av lagen om id-kontroller och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förstärkning av gränsskyddet och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökat transportörsansvar och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpt straff för människosmuggling och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utökad vandelsprövning och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att biometriuppgifter ska tas upp, lagras och vara tillgängliga i fler former och för fler myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad biometrianvändning och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökat fokus på återkallelse av uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mer resurser till Migrationsverket för återkallelse av tillstånd och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbättrad kommunikation mellan myndigheter i ärenden om utlänningskontroll och återkallelse av tillstånd och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om begränsningar kring främlingspass och resedokument och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om registreringskrav för EES-medborgare och tillkännager detta för regeringen.

36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att straffa EU-medlemsstaters missbruk av den fria rörligheten och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta krav för att erhålla ställning som varaktigt bosatt och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reglerna för när EU-migranter kvalificerar sig till de sociala trygghetssystemen bör stramas upp och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I takt med att migrationen till Sverige har ökat, har även tendensen hos utlänningar att stanna kvar i Sverige efter ett beslut om avslag och utvisning ökat. Särskilt bland asylsökande är det många som väljer att gå under jorden för att bli en del av ett snabbt växande skuggsamhälle.

Det finns ingen exakt siffra över hur många som uppehåller sig illegalt i Sverige, men trots uppåt 140 000 ärenden om utvisning och avvisning som Polismyndigheten fått i uppdrag att verkställa sedan 2012, har färre än 50 000 kunnat verkställas. Enligt Migrationsverkets prognos från juli 2021 väntas ytterligare över 30 000 personer avvika under de kommande tre åren. Utöver detta finns redan i dag drygt 17 000 personer i Polismyndighetens balans för verkställighet, vilket inte innefattar EES-medborgare som de facto saknar rätt att vistas i landet. Det står klart att Sverige har ett stort problem med illegal migration och ett växande skuggsamhälle.

Att uppehålla sig illegalt i landet innebär att stå utanför rättssystemet och utan sociala skyddsnät. Som illegal invandrare kan man i princip enbart livnära sig på olika typer av kriminalitet såsom prostitution, droghandel, inbrott eller rån eller i bästa fall på svartjobb utan kollektivavtal, försäkringar eller möjligheten att vända sig till myndigheter om man blir utnyttjad.

Skuggsamhället är till stor skada för såväl det svenska samhället som berörda individer. Det svenska samhället måste stå enigt och göra det omöjligt att vistas här som illegal. Om vi ska stå för principen om reglerad invandring så krävs det att utlänningar som nekats rätten att stanna i Sverige också lämnar landet, i enlighet med svensk lag. Det måste också innebära att personer som beviljats ett uppehållstillstånd fräntas det när skälet för tillståndet inte längre föreligger. Kontrollerna av vem som reser in i Sverige måste öka och särskilda insatser genomförs mot dem som vistas illegalt på våra gator. Försvarsverksamheten måste fungera bättre, och återvändandeverksamheten måste effektiviseras.

Åtgärder måste vidtas för att krympa ovan beskrivna skuggsamhälle, såväl för att upprätthålla det svenska samhällskontraktet som för att skydda de människor som far illa.

Skuggsamhället

Ett samlat grepp mot skuggsamhället

Grunden i bekämpandet av skuggsamhället är att göra det oattraktivt för utlänningar att stanna kvar i landet efter att utvisningsbeslut vunnit laga kraft. Utlänningar med avslags-

beslut måste tydligt se att valet att stanna illegalt enbart kan sluta med besvikelse. Detsamma gäller utlänningar som reser in med syftet att leva i ett parallellsamhälle, utan myndigheters vetskap.

För att uppnå detta måste hela den svenska samhällsapparaten arbeta i samma riktning för att i princip omöjliggöra ett illegalt liv i Sverige. Kommuner och regioner, liksom statliga myndigheter och även företag och organisationer måste alla på sitt sätt arbeta målinriktat för detta syfte. Ingen del får främja eller ens acceptera illegal migration, precis som med annan brottslighet. Nödvändiga åtgärder är exempelvis bestämmelser för offentliga tjänstemän att meddela Polismyndigheten när en illegal migrant påträffas eller striktare bestämmelser om vilken vård och omsorg kommuner och regioner får erbjuda illegala migranter. Regeringen måste leda detta arbete genom ett klart och tydligt besked om att Sverige inte längre kommer att tolerera ett skuggsamhälle och ett tydligt uppdrag till myndigheterna att ta frågan på allvar.

Kartläggning av skuggsamhället

Det finns i dagsläget varken tillförlitlig statistik eller andra fakta gällande omfattningen av skuggsamhället i Sverige. Flera rapporter och uttalanden från olika myndigheter tyder dock, enligt ovan, på att det rör sig om flera tiotusentals personer.

Det är utomordentligt viktigt att detta kartläggs och studeras genom samarbeten mellan flera myndigheter, så att det offentliga kan motverka de senaste årens tendenser till ett ökat utanförskap och kriminalitet. Myndigheter som Skatteverket, Polismyndigheten, Migrationsverket, Försäkringskassan och andra måste ges ett tydligt uppdrag att prioritera frågan och regelbundet redogöra för riksdagen hur skuggsamhället ser ut och utvecklas. Här bör även uppmärksammas var i landet, inom vilka branscher eller verksamheter, det finns och även vad som görs i kampen mot detta skuggsamhälle.

Bestraffa illegal migration

En utlänning som vistas i Sverige utan tillstånd kan redan i dagsläget dömas till bötesstraff. Om brottet betraktas som ringa ska dock åtal inte väckas. På samma sätt är det straffbart att vistas i Sverige för den som enligt ett utvisningsbeslut inte haft rätt att återvända till Sverige eller den som korsar en yttre gräns, exempelvis via fartyg eller flygplan. I praktiken används dock dessa regleringar knappt. Under 2020 var det exempelvis endast 83 utlänningar som dömdes för att ha vistats illegalt i Sverige. Detta ska ställas mot att nästan 90 000 uppehållstillstånd beviljades och att Sveriges gränser trots coronapandemin korsades flera miljoner gånger.

Uppgifter från medarbetare på Migrationsverket gör också gällande att det finns en intern kultur av att avstå från att upprätta en polisanmälan i dessa fall. Detta gäller såväl utlänningar som överskridit sin lagliga vistelsetid i Sverige som asylsökande som medvetna om ett stundande avslagsbeslut går under jorden eller illegala migranter som nästintill från första dagen i Sverige anslutit sig till skuggsamhället.

Det måste betraktas som orimligt att en utlänning kan bryta mot svensk lag men ändå slippa någon som helst bestraffning, ens i form av böter. Principen om den reglerade invandringen kräver att missbruk beivras. Sverigedemokraterna föreslår därför att bestämmelserna för straff för illegal vistelse i Sverige skärps och att myndigheterna åläggs att beivra sådan brottslighet. Den utlänning som medvetet missbrukar Sveriges öppenhet bör i förekommande fall straffas med återreseförbud.

Kriminalisera undangömmande av illegala

Av utlänningslagen framgår att det är tillåtet att gömma utlänningar som befinner sig i Sverige utan tillstånd, under förutsättning att detta inte görs för egen vinning. Sverigedemokraterna menar att detta är orimligt. Att aktivt bidra till ett växande skuggsamhälle där människor tvingas leva utan skyddsnet och möjlighet till legal försörjning är en ogärning. Det skapar också en dragningsfaktor som gör att fler väljer att resa till Sverige eftersom de vet att de ändå kan stanna här illegalt. Det står dessutom i strid mot basala rättsprinciper; personer som har fått sin sak prövad i flera led och inte har laglig rätt att vistas i Sverige ska också lämna landet. Huruvida det görs med eller utan vinning är i sammanhanget irrelevant.

Vi vill därför göra det olagligt i samtliga fall att gömma eller på liknande sätt underlätta för illegala invandrare att hålla sig undan från den svenska rättsskipningen på ett sätt som motsvarar vad som anges i brottsbalken om skyddande av brottsling. Häri ingår även att straffet för undangömmandet av illegala migranter ska skärpas.

Krafttag mot illegal arbetskraft

Arbetsmarknaden för personer utan tillstånd har de senaste åren vuxit. Detta har inneburit att personer kunnat leva i Sverige trots att de har fått avslag på sin ansökan eller hållit sig undan från rättsväsendet. Det är välkänt att terroristen Rakhmat Akilov försörjde sig genom arbete tiden innan han begick sitt avskyvärda dåd på Drottninggatan 2017.

En annan aspekt är att många som arbetar illegalt i Sverige gör det under svåra förhållanden, ofta under hård kontroll av kriminella nätverk. De flesta illegala arbetstagare är också lågutbildade och tränger därmed ut denna redan hårt ansatta grupp på den svenska arbetsmarknaden. Därtill kommer de skatteintäkter som går förlorade genom att arbetsgivare betalar ut löner svart.

Liksom andra typer av brott mot utlänningsrätten är illegalt arbete straffbart men precis som i fråga om de andra brotten är det få som döms, och straffen är mycket låga. Sverigedemokraterna menar därför att det måste ske en skärpning av lagstiftningen kring anställning av utlänningar utan tillstånd i Sverige. Det måste bli tydligt att samhället inte accepterar att utlänningar kommer till Sverige och arbetar utan tillstånd. Regeringen måste skärpa straffen för illegalt arbete så att påföljden för en sådan gärning blir omedelbar utvisning och förbud mot att återvända till Sverige samt att bötesstraffet revideras för att motsvara graden av klander som gärningen innebär. Migrationsverket och gränspoliserna bör även ges klara direktiv om att arbetet med beivrandet av illegalt arbete ska prioriteras.

Krafttag mot företag som anställer illegala

Satsningar mot illegal arbetskraft kan inte enbart fokusera på de illegala migranterna själva. Företag som medvetet eller av otillbörlig oaktsamhet anställer illegal arbetskraft måste även de straffas. Så är återigen redan fallet i dag, men bestämmelsen är inte särskilt välanvänd.

Migrationsverket och andra myndigheter bör därför få tydliga direktiv om att ta dessa problem på allvar och straffa företag som medvetet eller av otillbörlig oaktsamhet gjort sig skyldiga till att anställa utlänningar utan tillstånd. Det bör även övervägas om företag som fällt för detta brott kan svartlistas, så att de inte längre kan förekomma i ärenden om arbetstillstånd.

Inre utlänningskontroll

Mer inre utlänningskontroll

Utöver lagstiftningsmässiga skärpningar mot illegal migration i alla dess former måste också det konkreta arbetet med att hitta och lagföra illegala migranter, inre utlänningskontroll, förbättras. Polismyndigheten måste få ett större mandat och klara direktiv att satsa på inre utlänningskontroll. Ett nytt program mot illegal migration bör inkludera ett förbättrat samarbete med Migrationsverket och Kriminalvården, större öppenhet mellan myndigheterna samt särskilda punktinsatser i det offentliga.

Programmet bör kontinuerligt vidareutvecklas för att säkerställa att personer som rör sig fritt i vår närmiljö också är här lagligt. Antalet inre utlänningskontroller måste bli fler och även riktas mot platser där behovet är som störst. Polisen bör ges möjlighet att utifrån empirisk erfarenhet och generella beteendemönster utföra inre utlänningskontroller för att hitta personer som befinner sig illegalt i landet, utan att detta utgör en diskrimineringsgrund.

Åtgärder för att fastställa identiteten vid inre utlänningskontroll

Polisens möjlighet att snabbt fastställa en persons identitet i samband med en inre utlänningskontroll är i dagsläget begränsad. Åtkomsten till Centrala utlänningsdatabasen är kringskuren och likaså Migrationsverkets övriga databaser och system. Polisen har heller inte rätt eller möjlighet att uppta eller kontrollera fingeravtryck eller andra biometriska uppgifter hos en misstänkt illegal migrant. Detta innebär att arbetet med att bekämpa den illegala migrationen försvåras och att skuggsamhället med all dess kriminalitet kan fortsätta att frodas.

Dessa problem är inte nya och omnämndes redan inom ramen för utredningsbetänkandet Klarlagd identitet (SOU 2017:93). I remissvaren begärde Polismyndigheten rentav ytterligare möjligheter, utöver de som föreslogs i utredningen. Främst rör det möjligheten till upptagning av dna-profiler för identifiering, men också tömmandet av digitala medier i syfte att utreda den misstänktes identitet.

Sverigedemokraterna är angelägna om att myndigheterna ska få de verktyg och befogenheter de behöver för att upprätthålla rättssamhället och den reglerade invandringen. Det är därför upprörande att regeringen avstod från att lägga fram flera viktiga förslag när en proposition om betänkandet förelades riksdagen i mars 2021. Det rör exempelvis åldern för att lämna fingeravtryck vid identitetskontroll, som utredningen föreslog skulle sänkas till sex år men som regeringen helt motsatte sig. Detta står i strid med både dagens normer och arbetet inom EU och innebär i praktiken att barns säkerhet äventyras.

Även andra viktiga förslag förbisågs av regeringen. Det rör exempelvis en uttrycklig rätt för ansvarig myndighet att vid gränskontroll medtaga utlänningskontrollen för utredning, om det är nödvändigt för att klargöra utlänningskontrollens identitet. Ett annat förslag gällde utökade möjligheter att vid behov omhändertaga identitetskort eller andra identitetshandlingar, något som hade hjälpt myndigheterna i deras arbete. Även frågan om tömning av digitala medier har diskuterats i såväl utredningen som remissyttrandena. En sådan möjlighet finns i många av våra grannländer och vore en självklar anpassning av lagstiftningen till vår tids användande av mobiltelefoner och sociala medier.

Mer resurser till Polismyndigheten för inre utlänningskontroll

De ovannämnda förslagen skulle öka Polismyndighetens arbetsbörda. Den har de senaste åren ökat oavbrutet, utan att anslagen ökat i samma takt. Sverigedemokraterna vill därför att detta anslagsområde uppmärksammas ordentligt. Fler poliser måste anställas, villkoren måste förbättras och fungerande rutiner måste införas i verksamheten, grundade i beprövade metoder och medarbetarnas initiativ. Målet är att ingen ska kunna resa in i Sverige utan tillstånd och att samtliga utvisningsbeslut verkställs inom några veckor. Allt detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

Avlägsnande av utlänningar

Reformera återvändandeverksamheten

Återvändandeverksamheten, som syftar till att få utlänningar utan tillstånd i Sverige att återvända till sitt hemland, är i dag uppdelad mellan i huvudsak tre myndigheter: Migrationsverket, Polismyndigheten och Kriminalvården. Otaliga rapporter har de senaste åren visat på en rad oegentligheter i arbetet. Här kan exempelvis nämnas Riksrevisionens rapport Återvändandeverksamheten: resultat, kostnader och effektivitet (RiR 2020:07), som indikerar stora problem när det gäller samarbetet mellan de olika myndigheterna, ansvarsfördelningen och även den ekonomiska styrningen och effektiviteten. Tidigare lagstiftningsarbete, såsom regeringens proposition Moderna och rätts-säkra regler för att hålla utlänningar i förvar (prop. 2017/18:284), har utgjort försök att förbättra situationen, utan resultat.

Det är tydligt att den svenska återvändandeverksamheten inte fungerar. Trots stora investeringar och löpande kostnader stannar en mycket stor del av dem som ska utvisas kvar i Sverige. Kostnaderna per verkställd utvisning har rentav ökat kraftigt. Under tiden tvingas Kriminalvården agera taxiverksamhet åt Migrationsverkets förvar, medan Polismyndigheten i stor utsträckning saknar tillgång till information eller insyn i viktiga frågor.

En kontinuerlig trend i utlänningsrätten sedan 50-talet har varit att utlänningsfrågorna kommit att koncentreras alltmer i en enda centralt ansvarig myndighet, Migrationsverket. Sålunda genomför inte längre Polismyndigheten asylutredningar och Arbetsförmedlingen ansvarar inte längre för mottagning av asylsökande. År 1999 övertog också dåvarande Statens invandrarverk huvudansvaret för verkställighet av beslut om utvisning och avvisning från länspolismyndigheterna. Det förefaller rimligt att denna process fortsätter och att Migrationsverket, som redan handhar hela processen kring invandringen till Sverige, inklusive utredning och praktisk mottagning av asylsökande, och därtill driver återvändandeenheter och förvarsverksamhet för utlänningar, skulle få ett eget ansvar för den svenska återvändandeverksamheten.

Genom en sådan reform skulle Kriminalvården och i många fall även Polismyndigheten få större möjlighet att fokusera resurser och organisation på sina respektive kärnverksamheter, medan de problem som rör kommunikation och samverkan mellan skilda myndigheter skulle minimeras. Polismyndigheten skulle alltså, genom gränspoliserna, vara huvudansvarig för att upprätthålla gränskontroller och i vissa fall även inre gränskontroller. Men Migrationsverket skulle få ett större ansvar inom områden där verket redan har ett huvudansvar och skulle kunna fullfölja målet att upprätthålla den reglerade invandringen även i de fall en utlänning avvikit eller gått under jorden. På så sätt skulle arbetet kunna effektiviseras och onödig byråkrati kunna undvikas.

Regeringen bör därför anställa en utredning om hur återvändandeverksamheten ska reformeras för att uppnå större effektivitet.

Återinför utvisning på grund av asocialitet

Fram till 1989 fanns i Sverige en möjlighet att utvisa utlänningar på grund av asocialitet. Med detta menades olika mer eller mindre kriminella eller oacceptabla beteenden som drogmissbruk, prostitution, en kriminell livsstil eller deltagande i kriminella organisationer, upprepad ringa kriminalitet, bidragsfusk, tiggeri och andra sätt att sko sig på samhället och omgivningen. Till detta torde i våra dagar av kulturkrockar även kunna räknas olika barbariska kulturyttringar, exempelvis kring könsstympning, klanvålden, hederskultur och liknande.

Möjligheten att utvisa utlänningar på grund av asocialitet avskaffades alltså i och med 1989 års utlänningslag och har sedan dess inte återinförts, trots den nämnda utredningens förslag om att så skulle ske. Det innebär att en asocial utlänning i praktiken endast kan utvisas om han eller hon begår ett så pass grovt brott att en domstol dömer till påföljden utvisning, det som tidigare hette förvisning. Utvisning sker dessvärre sällan, dels på grund av hur straffrätten fungerar och de högt ställda kraven för att överhuvudtaget få utvisa en utlänning, särskilt om utlänningen bott en tid i Sverige med permanent uppehållstillstånd.

Det måste dock betraktas som orimligt att utlänningar som inte klarar av att uppfylla vissa grundläggande krav i vårt samhälle likväl kan fortsätta att vistas här, så länge de inte begår ett enskilt mycket grovt brott. En möjlighet att utvisa en utlänning på grund av asocialitet, eller vandelsskäl, bör återinföras i någon form.

Det ligger i sakens natur att bedömningen av vad som ska anses vara asocialitet bör gå utöver domstolsdomar, då det handlar om en helhetsbedömning. Den nämnda utvisningsutredningen menade att ”det bör krävas att utlänningen kan förväntas föra hederlig en vandel. Häri ligger inte bara att kriminalitet inte bör förekomma. Även asocialitet och allmän normlöshet bör kunna beaktas”.¹ Som exempel skulle kunna nämnas att ifall en särskild säkerhetsnärvaro behövs i Migrationsverkets lokaler för att en viss utlänning besöker myndigheten, torde det föreligga goda skäl för utlänningen att avskiljas från det svenska samhället. Sådana omständigheter är enligt uppgifter från Migrationsverket relativt vanliga. Utredningen beskrev för övrigt också just sådana fall:

På många förläggningar förekommer att asylsökande stör verksamheten genom beteenden som inte alltid är direkt hänförliga till brottslighet, t.ex. hotfullt uppträdande och annat störande beteende. Vad som här åsyftas är handlingssätt som ger uttryck för likgiltighet för grundläggande normer i samhället. Utredningen anser att en skärpt syn i dessa frågor är påkallad vid tillståndsprövningen.²

Denna fråga bör utredas noga och kopplingen till den av Sverigedemokraterna nedan föreslagna skärpta vandelsprövningen noga beaktas. Även avvägningar till utlänningens anknytning till Sverige måste göras. Men vandelsfrågan får inte åsidosättas utan bör prioriteras från Migrationsverkets sida och alltid prövas ingående. Vid behov bör utlåtanden inhämtas från såväl sociala myndigheter som polisen men även Kronofogdemyndigheten, Försäkringskassan och andra relevanta instanser. Sverige får inte tillåtas bli en fristad för kriminella och asociala utlänningar.

¹ SOU 1993:120 s. 18.

² SOU 1993:120 s. 30.

Obligatorisk utvisning vid synnerligen grova brott

När FN:s flyktingkonvention kom till 1951 fastslogs i artikel 33:1 principen om ”non-refoulement”, alltså att en flykting inte ska utvisas till ett land där denne riskerar hot mot liv eller frihet. I efterföljande punkt beskrivs dock att en flykting som dömts för synnerligen grova brott och utgör en samhällsfara i sagda land inte kan återropa denna princip.

Sverigedemokraterna står bakom principen om non-refoulement men anser liksom flyktingkonventionens upphovsmän att den bör komma med ett individuellt ansvar. Som motprestation för att garanteras att slippa utvisning ska en utlänning som fått skydd i Sverige inte begå synnerligen grova brott såsom våldtäkt eller mord. Om en utlänning som fått skydd i Sverige ändå begår synnerligen grova brott enligt ovan, har denne brottsling valt att fransäga sig sin rätt att återropa non-refoulement och ska därför efter avtjänat straff utvisas från Sverige på livstid, oavsett om det föreligger skyddsbehov gentemot hemlandet.

Sverige ska alltså fortsatt garantera utlänningens rätt att slippa refoulering, så länge denne inte missbrukar förtroendet genom att mörda eller våldta kvinnor, barn eller män i Sverige. Sverigedemokraterna menar att ett sådant synsätt dels är grundläggande ur ett brottsofferperspektiv, dels är till skydd för medborgarna. Det handlar också om att medborgarnas förtroende för rättsväsendet ska upprätthållas. Att vistas i Sverige är ingen självklar rättighet, och utvisning ska i dessa fall inte ses som en del av ett straff utan en indragen förmån.

För närvarande är Sverige bundet av vissa åtaganden inom EU-rätten och vissa andra instrument som gör det omöjligt att utvisa även synnerligen grova våldsbrottslingar ifall de riskerar hot mot liv eller frihet i hemlandet. Regeringen bör därför arbeta aktivt för att Sverige återigen ska få självbestämmande över denna fråga och fullt ut kunna implementera flyktingkonventionens ursprungliga bestämmelser genom att alltid kunna utvisa utlänningar som begår synnerligen grova brott.

Återreseförbud ska bli norm vid utvisningsbeslut från Migrationsverket

Ett beslut om utvisning eller avvisning meddelat av Migrationsverket kan enligt utlänningslagen innehålla ett återreseförbud, som innebär att en utlänning inte får återvända till Sverige under en viss tid. Detta gäller särskilt om utlänningen fått en tidsfrist för frivillig återresa och inte reser hem under denna tid. Återreseförbudets varaktighet får bara överstiga fem år om utlänningen innebär ett allvarligt hot mot allmän ordning och säkerhet.

Sverigedemokraterna anser att det måste betraktas som självklart att en utlänning som utvisas från Sverige har en plikt att följa svensk lag och lämna vårt land. En utlänning som efter en lång juridisk process fått ett avslag bör alltid beläggas med återreseförbud, om han eller hon inte återvänder frivilligt under tidsfristen. Om en tidsfrist inte meddelats, exempelvis för att det finns risk för att utlänningen avviker eller utgör en risk för allmän ordning och säkerhet, bör utlänningen alltid beläggas med återreseförbud.

Vissa ärendeslag, såsom asyl, bygger på ett visst mått av förtroende för den asylsökande och en tvevelmålets fördel. Anledningen är den utsatta ställning som den asylsökande har, utifrån flykten från hemlandet och avsaknaden av skydd någonstans. Detta innebär att den sökande får en rad friheter och rättigheter i Sverige som andra utlänningar inte får ta del av, såsom särskild rätt till vård till subventionerade priser eller

bidrag från Migrationsverket. Kostnaden för mottagande av asylsökande är följaktligen mycket stor. Det är därför rimligt att en asylsökande som befunnits sakna asylskäl av Migrationsverket och fått detta beslut bekräftat i den vidare överklagandeprocessen, också betraktas utifrån det svenska samhällets stora uppoffringar för denne. Utlänningen bör därför också alltid beläggas med återreseförbud.

Återreseförbud bör generellt sett inte börja gälla förrän utlänningen konstaterats utrest. De bör också i normalfallet gälla under en längre tid. De särskilda krav som ställs för ett återreseförbud på längre än fem år bör avskaffas. Sverigedemokraterna noterar att utlänningsrätten redan innehåller vissa regler för att en utlänning i särskilda fall ska kunna resa till Sverige trots ett återreseförbud, varför det inte finns någon anledning att motsätta sig längre sådana.

Det bör härvidlag noteras att Utredningen om utvisning på grund av brott i juni 2021 presenterade förslag rörande bland annat återreseförbud. Av förslagen framgår att återreseförbud ska utdömas i fler fall, att de ska ha längre varaktighet och att de ska gälla från dagen för utresan. Sverigedemokraterna gläder sig över att utredningens förslag går i linje med partiets, även om det endast är ett steg på vägen mot bättre lagstiftning på detta område. Vi förutsätter dock att regeringen snarast förelägger riksdagen dessa förslag genom en proposition.

Ingen preskriptionstid för utvisningar

Preskriptionstiden för utvisningsbeslut innebär i dagsläget att ett utvisningsbeslut upphör att gälla efter fyra år. Detta gäller oavsett om utvisningen har verkställts eller ej. Under preskriptionstiden kan en utlänning inte ansöka om uppehållstillstånd inifrån Sverige i sedvanlig ordning. Istället räknas en eventuell ansökan som en anmälan om verkställighetshinder (V-UT). Migrationsverket ska då skyndsamt pröva om sådana föreligger och särskilt om nya omständigheter uppdagats. Om så inte är fallet ska utvisningen verkställas som vanligt.

En ansökan utifrån påverkas inte av ett utvisningsbeslut. En utlänning som fått avslag på en ansökan om uppehållstillstånd och samtidigt fått beslut om utvisning kan alltså ansöka på samma villkor som tidigare om han eller hon lämnar Sverige. Detta gäller dock inte asylsökande, eftersom asyl endast kan sökas inifrån Sverige. Detta gör att asylsökande som fått avslag och ska utvisas kan få en ny chans att få asyl om de avviker och går under jorden och sedan ansöker om asyl igen efter att utvisningsbeslutet preskriberats.

Vid tillkomsten av 1989 års utlänningslag förlängdes preskriptionstiden från de tidigare tre år till fyra år. Ändringen motiverades med att det hade blivit allt vanligare att utlänningar förhindrade verkställigheten av utvisningen genom att hålla sig undan långa tider.

Mot bakgrund av att det fortfarande är ett stort antal personer som blir kvar i Sverige under längre perioder och att verkställigheten av utvisningsbeslut försvåras av att många håller sig undan myndigheterna anser Sverigedemokraterna att preskriptionstiden ska förlängas.

Givet att utlänningslagstiftningen redan innefattar goda möjligheter att nå ett rätts-säkert slutligt beslut i migrationsärenden, att möjligheterna att överklaga utvidgats påtagligt sedan 1989 och att särskilda regleringar även gäller för det fall verkställighetshinder föreligger anser Sverigedemokraterna att preskriptionstiden bör förlängas utan begränsning. Preskriptionstiden för utvisningsbeslut ska därmed avskaffas.

Begränsa möjligheten att ansöka om verkställighetshinder

Under den fyraåriga preskriptionstiden behandlas eventuella nya ansökningar enligt ovan som en ansökan om verkställighetshinder (V-UT). Tanken är att skapa en säkerhetsventil så att eventuella förändrade omständigheter ska kunna komma fram.

Efter de senaste årens kaos inom migrationspolitiken är det rutin att Migrationsverket efter ett avslagsbeslut tvingas hantera upprepade V-UT, ofta helt utan grund. Detta innebär ett stort slöseri av resurser och i vissa fall att verkställigheter av utvisningar behövt avbrytas, trots att exempelvis landet precis landat i utlandet. Reglerna kring V-UT bör därför förenklas så att uppenbart ogrundade ansökningar kan avvisas direkt.

Avskaffa det kontanta återvändandebidraget

Återvändande innebär att en utlänning utan tillstånd att vistas i Sverige lämnar Sverige för att återvända till sitt hemland. För detta ändamål har Sverige sedan många år vissa återvändandestöd, främst det så kallade återetableringsstödet. Återetableringsstöd är ett kontant bidrag som riktar sig till personer som ska återvända till ett land där det är svårt att återetablera sig på grund av säkerhetsläget. För att erhålla stödet måste sökanden bland annat ha fått avslag på asylansökan och ha för avsikt att självmant återvända till hemlandet.

Återetableringsstödet motsvarar 30 000 kr för varje person över 18 år och 15 000 kr för barn under 18 år. En familj kan få högst 75 000 kr. Stödet betalas ut när den sökande har lämnat Sverige och anlänt till hemlandet.

Antalet personer och familjer som erhållit återetableringsstöd har varierat kraftigt över tid. Från 2009 till 2015 minskade det kontinuerligt från 1 758 till 210 personer, för att sedan öka kraftigt till 2 515 år 2016 och sedan stadigt minska igen. Kostnaderna har på samma sätt varierat, från 47 miljoner kronor år 2009 till 1,4 miljoner år 2015, för att sedan öka till 68 miljoner år 2016 och därefter sjunka igen.

Sverigedemokraterna konstaterar inledningsvis att återetableringsstödet haft liten effekt på återvändandeverksamheten. Antalet individer som använt sig av stödet har varit litet, och kostnaden per individ har generellt sett varit hög. Det har heller inte gjorts någon utvärdering av hur stor andel av dessa individer som skulle ha återvänt alldeles oavsett om de erhållit ersättning därför.

Vidare anser Sverigedemokraterna att det är stötande för den allmänna rättskänslan med stora kontantbidrag till utlänningar för att de ska följa svensk lag. Utlänningar som får återetableringsstöd har per definition ansökt om asyl i Sverige och fått avslag. De har erbjudits goda möjligheter att få sin sak prövad, med offentligt betalt rättsligt ombud och tolk, i flera instanser. De har dock befunnits sakna asylskäl, i en process som uppfyllt samtliga krav på rättssäkerhet.

Svensk lag kräver att en sådan utlänning ska återvända till sitt hemland. En utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige ska inte under några omständigheter kunna erhålla ytterligare generösa kontanta bidrag från det svenska samhället.

Återtagandeavtal med främmande stater

Ett av de största problemen med att verkställa utvisningar är att hemlandet inte vill ta ansvar för utlänningen. Flera länder kräver särskild dokumentation eller ställer exempelvis krav på full frivillighet för ett återvändande. I andra fall är det uppenbart att länder obstruerar och förhalar verkställandet, vilket innebär stora kostnader för svenska skatte-

betalare. Riksrevisionen nämnde detta i sin rapport om återvändandet 2020, där det framgick att vissa länder ”försvårar eller fördröjer återtagandet av sina medborgare exempelvis genom krångliga eller tidsödande administrativa krav”.³ Samtidigt är det tydligt att när väl ett fungerande återtagandeavtal kommer på plats, som med Marocko 2016, förändras hela situationen totalt.

Sverigedemokraterna anser att det måste betraktas som helt oacceptabelt att främmande stater vägrar att ta ansvar för sina egna medborgare. Sverige bör anta en mer aktiv position i denna fråga och låta frågan om utvisningar väga tyngre i relationen med främmande makter. Sverige bör sätta press genom olika instrument för att andra stater ska ta sitt ansvar, oavsett om det gäller utlännningar som utvisats från Sverige på grund av brott eller som en följd av ett avslagsbeslut från Migrationsverket.

Instrument som bör nyttjas är det eventuella bistånd som Sverige eller EU, direkt eller indirekt, ger till de berörda länderna. Om länderna vägrar ta emot sina egna medborgare bör de inte heller kunna få finansiellt eller annat stöd av vare sig av Sverige eller av EU.

Även andra former av diplomatiska påtryckningar och sanktioner bör kunna nyttjas, i den mån det behövs i den enskilda situationen och till den grad som krävs. Länder som inte erhåller bistånd bör ändå kunna utsättas för sådana påtryckningar att de tar sitt ansvar. Liksom ovan bör detta kunna ske unilateralt från svenskt håll, även om en gemensam ansats med andra EU-länder eller hela unionen vore fördelaktig.

Avtal för utvisningar till säkra tredjeländer

I vissa fall är det inte möjligt att utvisa utlännningar till deras hemland, exempelvis för att de riskerar omänsklig behandling i hemlandet. Det kan också vara så att det inte går att avgöra vilket land en utlänning ska utvisas till. I sådana fall bör särskilda avtal slutas med säkra tredjeländer, dit utlännningar kan utvisas. Huruvida utlännningen har en anknytning till tredjelandet i fråga ska inte vara avgörande, så länge det inte uppenbarligen strider mot Sveriges internationella åtaganden.

I och med att denna fråga är viktig för upprätthållandet av reglerad invandring måste regeringen anstränga sig för att få till dessa avtal. Vid behov ska regeringen använda sig av dels internationellt bistånd, dels handelsrelationer för att få till ett fungerande samarbete. Detta kan också med fördel genomföras på EU-nivå, där flera länder, däribland Danmark och Österrike, föreslagit liknande modeller. Inspiration kan i viss mån också hämtas från Australiens framgångsrika arbete mot illegal migration över havet, där avtal slutits med andra stater om mottagande av migranter.

Förvarsverksamheten

Ökad möjlighet till förvarstagning

Ett stort problem när det gäller utvisningar av utlännningar är att den nuvarande lagstiftningen ger goda möjligheter för dem att gömma sig efter att de fått ett beslut om utvisning. Det är endast i undantagsfall som en utlänning kan tas i förvar i samband med att ett utvisningsbeslut meddelas. Sverige går också klart utöver de miniminivåer kring förvarsverksamheten som EU-rätten uppställer i återvändandedirektivet (2008/115/EU).

³ RiR 2020:7, s. 48–49.

Sverigedemokraterna anser att det bör ske en förändring i lagstiftningen så att det i fler fall blir möjligt att omedelbart ta en utlänning i förvar inför utvisning eller i andra relevanta fall. Det bör till exempel i högre utsträckning vara möjligt att förvarstaga utlänningar även innan en tidsfrist för frivillig hemresa löpt ut eller innan utvisningsbeslutet vunnit laga kraft.

Det bör i samtliga fall vara möjligt att ersätta förvarstagning med andra former av övervakningsåtgärder, såsom elektronisk fotboja, anmälningsplikt, helgarrest, hemarrest, utgångsförbud eller andra begränsningar i rörelsefriheten. Målet bör vara att Migrationsverket får ett brett batteri av möjliga åtgärder att ta av eller kombinera, alltefter den specifika situationens behov.

Fler förvarsplatser

För att möjligheten att förvarstaga utlänningar ska vara meningsfull och kunna bedrivas på ett effektivt sätt måste antalet förvarsplatser vara tillräckligt. Det är inte rimligt att utlänningar med lagakraftvunna avvisnings- eller utvisningsbeslut inte kan tagas i förvar vid behov på grund av att det inte finns förvarsplatser.

Migrationsverket har de senaste åren kontinuerligt ökat antalet förvarsplatser. Beläggningsgraden har trots detta varit hundraprocentig över tiden.⁴ Uppgifter från Migrationsverket såväl som i media vittnar om att illegala migranter oftast släpps på fri fot av Polismyndigheten, eftersom det saknas lediga förvarsplatser. Att Sverige, som beviljat över 1,2 miljoner uppehållstillstånd på tio år, endast har omkring 520 förvarsplatser är orimligt. Under coronapandemin har detta antal också minskat ytterligare, till kring 280, något som ytterligare påverkat verksamheten negativt.

Det blir än mer orimligt när Migrationsverket för andra året i rad tydligt anger i prognoser och andra redogörelser att förvarsverksamheten är underfinansierad och kommer att behöva skäras ned om inte regeringen omgående tillför medel. Sverigedemokraterna anser att detta är oacceptabelt och avser att så fort som möjligt utöka antalet förvarsplatser så länge det finns ett behov.

Det finns ingen reell möjlighet att uppskatta hur stor efterfrågan på förvarsplatser är eftersom den i slutändan är beroende av åtskilliga yttre faktorer. Bland dessa kan nämnas antalet inre utlänningskontroller, bestämmelserna kring återkallelse av tillstånd och avlägsnande av utlänningar samt främmande staters samarbetsvillighet i återvändandearbetet. I en rapport till Justitiedepartementet år 2019 föreslog Migrationsverket och Polismyndigheten gemensamt upp till 1 200 platser, en siffra som möjligen skulle kunna användas som en utgångspunkt givet dagens lagstiftning. Oavsett vilken nivå som anses lämplig är det dock uppenbart att den måste överstiga dagens.

Utformningen av förvaren kan med fördel anpassas till vissa krav som ställs hos Kriminalvården. Detta skulle tjäna till att öka säkerheten på förvaren men också innebära en besparing över tid, eftersom Kriminalvårdens behov av anstaltsplatser lär kvarstå även i det fall en sverigedemokratisk migrationspolitik med tiden minskat behovet av förvarsplatser.

Det är dock viktigt att komma ihåg att fler förvarsplatser i sig inte kommer att förbättra situationen i Sverige nämnvärt. Med tanke på att kostnaderna för att hålla en utlänning i förvar är mycket höga, måste en satsning på förvar alltid gå hand i hand med satsningar på att verkställa fler utvisningar. Tillsammans med de övriga reformer som Sverigedemokraterna föreslår i denna motion kommer detta på sikt att leda till en

⁴ Migrationsverkets årsredovisning 2020, s. 55.

dramatisk ökning av genomförda utvisningar och att antalet illegala migranter i Sverige minskar.

Avskaffa obligatorisk domstolsprövning av förvarstagning

I enlighet med det lagförslag som riksdagen antog i november 2018 gäller sedan den 1 april 2019 en ny prövninggång när utlänningar tas i förvar. Enligt denna ska migrationsdomstolarna pröva huruvida en utlänning får fortsätta att hållas i förvar när tiden i förvar överstiger två veckor. Därefter ska en ny prövning göras regelbundet, med intervall mellan två veckor och två månader.

Sverigedemokraterna motsatte sig detta förslag redan då det antogs, med motiveringen att det dels skulle öka belastningen för domstolarna, dels är en överflödigt och onödig reform i och med att förvarstagna redan i dagsläget har rätt till ett offentligt ombud och kan överklaga förvarstagnandet vid behov. Dessutom går det emot generella förvaltningsrättsliga principer, eftersom tyngdpunkten i förvaltningsprocessen ska ligga så långt ner i instanskedjan som möjligt. Vi noterar också att förslaget kritiserades av flera remissinstanser av dessa skäl.

Vi anser alltså att omprövning av förvarsbeslut endast bör ske i de fall omständigheterna förändras och inte mot bakgrund av den tid en utlänning hållits i förvar. Riksdagen bör därför tillkännage detta för regeringen.

Förbättra säkerheten på landets förvar

I takt med att migrationsflödena till Sverige ökat har också ansträngningarna på Migrationsverkets förvar nått bristningsgränsen. Frågan om antalet förvarsplatser har redan behandlats, men problemen beror också på bristande säkerhet till följd av motstridig lagstiftning.

Förvaren ska vara slutna anläggningar där utlänningar placeras med tvång, men samtidigt saknar de anställda många helt nödvändiga befogenheter som krävs för att upprätthålla säkerhet och en fungerande arbetsmiljö. Möjligheterna till olika kontroller och visitationer av de intagna och deras bostadsrum är starkt begränsade, våldsamma och hotfulla utlänningar som omhändertags placeras på förvar istället för häkten och personal saknas för olika former av transporter. Flera omskrivna massrymningar har skett och även andra uppseendeväckande händelser, som när en präst smugglade ut en förvarstagen utlänning i en stor resväska. Allt detta har regeringen redan informerats om av Migrationsverket, dels i en skrivelse 2017, dels kontinuerligt sedan dess. Likväl fortsätter problemen utan att regeringen vidtagit några åtgärder.

Sverigedemokraterna anser att fungerande, säkra och kostnadseffektiva förvar är ett grundfundament för den svenska utlänningsrätten och kräver att regeringen tar fasta på Migrationsverkets kritik.

Kriminalisera rymning från förvar

Utöver att förbättra säkerheten på förvaren för att motverka rymningar, bör regeringen kriminalisera själva rymningarna i sig. Det har redan konstaterats ovan att en rad brott mot utlänningslagen sällan eller aldrig bestraffas i praktiken, vilket gör det än mer stötande att utvisningsdömda utlänningar som med våld rymmer från ett förvar inte på något sätt straffas för det.

Sverigedemokraterna föreslår därför att rymningar från förvar ska bli straffbara. Straffet bör först och främst vara böter, men isolering och förlust av förmåner inne i förvaret bör också förekomma. En utlänning som försökt rymma bör också beläggas med ett livslångt återreseförbud, om ett sådant inte redan ådömts.

Gränskontroller

Återinför lagen om id-kontroller

Krisen 2015 tvingade regeringen att införa gränskontroller vid Öresundsbron och en rad hamnar i södra Sverige. Detta skedde inom ramen för EU-rättens bestämmelser om att tillfälligt återinföra gränskontroller vid allvarliga hot mot den allmänna ordningen eller den inre säkerheten. Regeringen har sedan dess förlängt gränskontrollerna vid flera tillfällen, senast till den 11 november 2021. Skälet var ursprungligen den okontrollerade massinvandringen men är i dag istället säkerhet och terrorism.

Regeringen införde också en särskild ny lag för att ytterligare stoppa massinvandringen, lagen (2015:1073) om särskilda åtgärder vid allvarlig fara för den allmänna ordningen eller den inre säkerheten i landet, oftast kallad lagen om id-kontroller. Med stöd av denna beslutade regeringen också om förordningen (2015:1074) om vissa identitetskontroller vid allvarlig fara för den allmänna ordningen eller den inre säkerheten i landet. Efter att ha förlängts tre gånger upphörde förordningen att gälla i maj 2017. Lagen i sin tur upphörde att gälla den 21 december 2018.

Det är Sverigedemokraternas uppfattning att beslutet att införa gränskontroller, inklusive lagen och den följande förordningen, var rätt beslut, även om det är beklagligt att regeringen inte fattade beslutet tidigare. Det är likaså beklagligt att lagen om id-kontroller inte har fortsatt att gälla. Sverige har fortsatt behov av en rättslig reglering av identitetskontroller längs våra gränser. Krisen längs Greklands gräns i mars 2020 visade tydligt hur skör den nuvarande migrationssituationen är och att Sverige med kort varsel skulle kunna drabbas av ytterligare en migrationskris. Även coronavirusets spridning visar på vikten av att ha en beredskap för att snabbt få kontroll över gränserna.

Regeringen bör därför snarast återinföra en permanent lag om särskilda åtgärder vid allvarlig fara för den allmänna ordningen eller den inre säkerheten.

Förstärk gränsskyddet

Migrationskrisen 2015, och den i skrivande stund alltjämt pågående coronapandemin, har tydligt visat hur viktigt skyddet av våra gränser är för att vårt samhälle ska kunna fungera. Oavsett hur väl de öppna gränserna tjänar oss under normala, lugna förhållanden, måste Sverige ha en beredskap för extraordinära situationer. Detta innefattar även situationer där de öppna gränserna är ett direkt hot mot vår säkerhet, såsom när det gäller den omfattande gränsöverskridande brottsligheten. Det är därför viktigt att Sverige upprätthåller en adekvat permanent infrastruktur för att snabbt kunna införa fullständiga gränskontroller och kontrollera vem som reser in i Sverige.

Infrastrukturen bör lämpligtvis utformas så att den också kan tjäna till annan brottsbekämpning, exempelvis vapen- och narkotikasmuggling. Gränskontrollerna bör också utformas på sådant sätt att de inte blir till hinder för trafiken, särskilt i den känsliga Öresundsregionen.

Vissa ansatser i just denna riktning har redan gjorts, såsom Polismyndighetens planer för automatisk passkontroll, genom vilken en EES-medborgare med ett

biometriskt pass skulle kunna passera utan manuell passkontroll. Ett sådant system skulle innebära att korsandet av Sveriges gräns för exempelvis danska medborgare skulle bli lika snabbt och enkelt som att registrera ett busskort i kollektivtrafiken. Regeringen bör särskilt prioritera detta arbete så att Sverige så snart som möjligt får en fullständig infrastruktur för komplett gränskontroll på plats.

Utökat transportörsansvar

De senaste årens stora våg av migranter har visat att även privata företag har ett ansvar för att upprätthålla en fungerande och laglig migration. Utförare av flyg-, tåg- och färjetrafik måste med största noggrannhet försäkra sig om att de inte utnyttjas av internationella nätverk för människosmuggling eller trafficking. Statlig kontroll kan bistå men till syvende och sist måste transportföretagen själva ansvara för att passagerarna har rätt identitets- och resehandlingar. Sverigedemokraterna vill därför utöka transportörsansvaret, främst genom att återinföra vissa bestämmelser från den ovannämnda förordningen (2015:1074) om vissa identitetskontroller vid allvarlig fara för den allmänna ordningen eller den inre säkerheten i landet.

Därtill bör också straffet för att underlåta att följa lagen skärpas med bötesbelopp eller motsvarande viten eller avgifter som kopplas till omsättningen. Detta bör utredas närmare, samtidigt som regeringen bör verka för att en bättre lösning på sikt tas fram inom hela EU.

Skärpt straff för människosmuggling

Människosmugglarnas affärsmodell bygger på att sälja resor utifrån löften, lögner och överdrifter om vad migranter kan förvänta sig. De riskerar migranternas liv vid farliga transporter och utgör ofta ett led i organiserad människohandel och sexuellt utnyttjande av utsatta kvinnor och barn från fattiga länder.

Människosmugglingen kränker därutöver Sveriges nationella suveränitet – lagar och normer om statsgränser och medborgarskap åsidosätts. Den bidrar till lönedumpning genom svart arbetskraft. Den är en inkomstkälla för organiserad brottslighet som bedriver handel med svenska passhandlingar och tar betalt för att smugla människor, vapen och narkotika. Den kan även vara ett led i transport av terrorister eller krigsförbrytare på flykt från rättvisan. Det är alltså både ur samhälleligt och individuellt perspektiv viktigt att stävja människosmugglingen i möjligaste mån.

I enlighet med den generella skärpning som Sverigedemokraterna föreslagit i synen på illegal migration och dess understödjare, bör straffen för smugglare som cyniskt utnyttjar utsatta människor för ekonomisk vinning skärpas så att de motsvarar brottens allvar.

Tillståndsprövningen

Utökad vandelsprövning

En gammal princip i svensk utlänningsrätt är att tyngdpunkten vid all tillståndsprövning bör ligga vid den första prövningen. Det är visserligen alltid viktigt att kunna ompröva och återkalla tillstånd, såsom Sverigedemokraterna föreslagit ovan genom att utvisning på grund av asocialitet återinförs, men för den reglerade invandringens skull, och för att spara resurser, är det alltid bäst att göra en gedigen prövning av eventuella tillståndsskäl

och även av utlänningen själv innan denne överhuvudtaget kommit till Sverige. Detta gäller även vandelsfrågan.

Möjligheten att beakta en utlänningsandel i samband med prövningen av utlänningsansökan om uppehållstillstånd har som tidigare nämnts minskat drastiskt genom åren. Det handlar dels om att bredden i omständigheter som får beaktas har minskat, men också om att graden av eventuellt klander eller allvar som krävs för ett avslag har ökat. Resultatet är att uppehållstillstånd i dagsläget endast kan vägras av ett fåtal skäl, som måste vara mycket allvarliga.

Precis som redan anförts är det orimligt att utlänningar som inte klarar av att uppfylla vissa grundläggande krav i vårt samhälle likväl kan fortsätta att vistas i vårt land. En utlänning som för en ohederlig andel, som för en kriminell livsstil, ingår i kriminella nätverk, som upprepade gånger döms för brott även om de är ringa, som har missbruksproblem eller livnär sig på ett oärligt sätt, genom prostitution eller tiggeri, som engagerar sig i barbariska kulturyttringar som hedersförtryck, klanvælde eller könsstympning eller som utgör en orimlig belastning på de sociala välfärdssystemen, måste kunna vägras uppehållstillstånd. Prövningen av en ansökan om uppehållstillstånd måste därför i högre utsträckning beakta all form av andel. Det kan främst ske genom utländska utdrag ur misstanke- och belastningsregister eller liknande formella dokument. Vid behov skulle även en personlig utredning, lämnade referenser eller andra sätt komma på fråga. Vandelsfrågan får inte åsidosättas. Sverige får inte tillåtas att bli en fristad för kriminella och asociala utlänningar.

Utvidgad biometriupptagning

En rad myndigheter, främst Migrationsverket och Polismyndigheten, tar idag upp olika former av biometriuppgifter från utlänningar som vistas eller vill resa in i Sverige. Beroende på vilka uppgifter som avses, och i vilka situationer de upptagits, gäller olika regler för deras lagring och användande. I likhet med vad Polismyndigheten anförde i sitt yttrande över Återvändandeutredningens betänkande Klarlagd identitet (SOU 2017:93), anser Sverigedemokraterna att det är av högsta vikt att rättsvårdande myndigheter får möjlighet att ta upp, lagra och få åtkomst till dessa uppgifter i så stor utsträckning som möjligt.

Det nämnda betänkandet föreslår redan vissa åtgärder för att förbättra myndigheternas möjlighet att uppta, lagra och få åtkomst till biometriuppgifter. Det lagförslag som sent omsider följde på utredningens betänkande var dock en besvikelse, i det att endast begränsade förbättringar föreslogs och flera viktiga reformer lämnades därhän.

Sverigedemokraternas inställning är att möjligheten till biometriupptagning inom utlänningsärenden drastiskt bör öka. Ansvariga myndigheter, främst Migrationsverket och Polismyndigheten, bör få ytterligare möjligheter att uppta, lagra och få åtkomst till fler typer av biometriska uppgifter i samband med olika delar av utlänningars kontakter med myndigheter, inklusive ansökningsförfaranden, utredningar, kontroller eller inresa till och utresa från Sverige.

Ökad biometrianvändning

Den tidigare nämnda Återvändandeutredningen föreslog också att Sverige bör verka för att en centraliserad EU-databas skapas med information om bland annat uppehållstillstånd och uppehållstillståndskort. Migrationsverket anförde i sitt remissyttrande att det borde övervägas att inrätta ett nationellt fingeravtrycksregister för innehavare av

uppehållstillstånd. Detta skulle effektivisera och rättssäkra processen vid förlängning av gällande tillstånd liksom ersättande av ett förlustanmält uppehållstillståndskort. Det skulle också avsevärt försvåra för enskilda individer att verka i Sverige med multipla identiteter. Även Polismyndigheten och Säkerhetspolisen förordade en sådan lösning. I ett flertal europeiska länder finns redan en sådan ordning. Polismyndigheten anser att frågan är såväl angelägen som brådskande och därför bör utredas.

Sverigedemokraterna ansluter sig till både utredningen och de nämnda remissinstansernas uppfattning i denna fråga. Sverige bör därmed inte bara verka för att en alleuropeisk databas upprättas utan också för att Sverige får till stånd en egen sådan databas. Ett sådant användande av biometriuppgifter, och en sådan databas, skulle i ett slag omöjliggöra stora delar av den illegala migration som sker till Sverige och skulle vara en dödsstöt mot skuggsamhället. Svenska folket skulle kunna vara säkra på att de man möter på gatan också har rätt att vistas i Sverige.

Förslagsvis skulle detta kunna genomföras genom att existerande bestämmelser om att biometriska uppgifter omedelbart ska förstöras efter att ett uppehållstillståndskort tillverkats tas bort. I stället skulle sådana uppgifter alltså sparas både på kortet och i den nationella databasen.

Även i fall där uppehållstillståndskort inte är aktuella bör fler biometriuppgifter sparas, lagras och komma till användning. Multipla identiteter och bristande kunskap om såväl asylsökande som illegala migranter i Sverige utgör ett stort problem. Dessutom är en påfallande andel av den ökande och grova brottsligheten relaterad till migrationen till Sverige. EU samlar inom ramen för Eurodac fingeravtryck och vissa andra uppgifter, men den registerföring som sker inom ramen för asylprocesserna i dag är inte tillräcklig.

Asylsökande och andra som söker uppehållstillstånd i Sverige bör i anslutning till ansökan åläggas att bidra med dna och andra biometriska data till ett nytt sökbart register. Registerdata bör sparas till dess att den sökande erhåller medborgarskap i Sverige eller om den sökande är EES-medborgare till dess att personen lämnat Sverige. Registret bör användas både av myndigheter som hanterar utlänningsärenden, för att t.ex. identifiera sökande som tidigare utvisats eller avvisats från Sverige, och av brottsbekämpande myndigheter.

Hur en sådan ordning skulle fungera, och huruvida dagens uppdelning av ansvaret mellan Migrationsverket och Polismyndigheten alltså ska gälla när det gäller biometriska uppgifter, måste särskilt utredas. Såsom Polismyndigheten tidigare anfört är detta brådskande, varför regeringen snarast måste ta ställning till en utredning om detta.

Återkallelse av uppehållstillstånd

Att ett uppehållstillstånd beviljats i enlighet med lag och under korrekta former innebär inte att grunden för uppehållstillståndet kvarstår efteråt. Det är inte ovanligt att utläningar som beviljats uppehållstillstånd på grund av anknytning till en partner omedelbart avslutar relationen efter ankomsten. Likaså förekommer det att skyddsbehövande reser hem till landet mot vilket man beviljats asyl. Detta är förstås oacceptabelt och måste medföra att uppehållstillståndet återkallas eller att det ursprungliga beslutet upphävs och att utläningen utvisas.

Det finns redan i dagsläget bestämmelser om återkallande av uppehållstillstånd. Reglerna är dock skrivna så att det ofta krävs synnerliga skäl för att återkalla ett tillstånd. Detta, tillsammans med bristande riktlinjer från regeringen, gör att Migrationsverket inte prioriterar vare sig kontroller eller återkallanden i sig. Enligt uppgifter bland

medarbetare på Migrationsverket betraktas det ofta som meningslöst att ens lägga upp ett ärende om återkallelse, trots att det kan förefalla uppenbart att utlänningen i fråga förverkat sin rätt att vistas i Sverige.

I och med ändringarna i utlänningsrätten av den 20 juli 2021, varigenom uppehållstillstånd enligt huvudregeln ska vara tidsbegränsade istället för permanenta, har situationen i viss mån förbättrats. De särskilda krav som gäller för just återkallelse av permanenta uppehållstillstånd kommer inte att ha samma negativa påverkan som de hittills haft. Likväl gäller flera andra krav alldeles oavsett om tillståndet är permanent eller tidsbegränsat.

Sverigedemokraterna anser att återkallanden av uppehållstillstånd måste bli vanligare. Detta bör först och främst göras genom att lagstiftningen förändras så att det blir lättare att återkalla uppehållstillstånd. Det ska inte längre krävas synnerliga skäl för att återkalla ett uppehållstillstånd om utlänningen inte längre uppfyller kraven för tillståndet eller har lämnat oriktiga uppgifter eller medvetet har förtigit omständigheter som varit av betydelse för att få tillståndet.

Vidare bör regeringen snarast ge Migrationsverket i uppdrag att prioritera handläggningen av dessa ärenden, i synnerhet vad gäller förebyggande kontroll.

Mer resurser till Migrationsverket för återkallelser

Regeringen har de senaste åren genomfört en rad neddragningar av Migrationsverkets anslag, som fått till följd att nödvändiga reformer inte kunnat genomföras och att kompetens och nödvändig personal sagts upp. Myndigheten har vid flera tillfällen tvingats påpeka att anslagen inte varit tillräckliga, exempelvis i juliprognosen, där myndigheten påpekade att försvarsverksamheten skulle behöva minska på grund av bristande anslag.

Givet vad som redan sagts om bristande prioritering för återkallandeärenden är det viktigt att regeringen utöver övriga reformer anslår särskilda medel enkom för att identifiera potentiella återkallelseärenden och handlägga dem.

Förbättrad kommunikation mellan myndigheter

Ett stort problem när det gäller kontroller och återkallanden av tillstånd är att kommunikationen mellan myndigheterna är dålig. Otaliga utredningar (såsom SOU 2017:93) och rapporter (såsom RiR 2020:07) har beskrivit hur exempelvis Migrationsverket och Polismyndigheten har svårt att kommunicera, främst på grund av omfattande sekretessbestämmelser och icke-kompatibla system. Detta gör att nödvändiga uppgifter inte kommer fram i tid eller att enkla förfrågningar kräver ett omfattande merarbete. Uppgifter från medarbetare på båda myndigheterna tyder på att problemet är välkänt och att vissa driftiga individer på eget bevåg tvingats kringgå bestämmelser för att få tillstånd ett fungerande samarbete.

Sverigedemokraterna anser att stuprörsmentaliteten bland myndigheter och tjänstemän måste upphöra och att sekretessbestämmelser inte längre ska hindra kommunikationen mellan myndigheterna. Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med förslag om hur rådande sekretessbarriärer i exempelvis utlänningsdatalagen kan utmönstras, så att tjänstemän på olika myndigheter i högre grad ska få tillgång till relevant och nödvändig information, i synnerhet när det gäller kontroll av utlänningsrätt att vistas i Sverige.

Begränsningar kring främlingspass och resedokument

Främlingspass och resedokument är två passhandlingar som Sverige kan bevilja en utlänning, normalt sett en skyddsbehövande. Medan främlingspass är någonting Sverige infört på nationell nivå, regleras resedokument i Flyktingkonventionen. Dessa handlingar är internationella resehandlingar, och ett särskilt resedokument accepteras av nästintill alla stater. Den tidigare nämnda Återvändandeutredningen har visat att svenska resehandlingar är åtråvärda på den svarta marknaden, och mycket fusk förekommer kring utfärdandet och användandet av dessa handlingar.

Den nämnda utredningen föreslog därför vissa nya strängare bestämmelser kring främlingspass och resedokument, som regeringen sedan förelagt riksdagen genom proposition. Förslagen var dock i huvudsak meningslösa. Rätten till resedokument begränsades endast för en extremt liten grupp, och även när det gäller främlingspass omfattas endast en mindre grupp av de strängare reglerna. Konsekvensen är i praktiken att en utlänning kan ansöka om och erhålla exempelvis ett nytt resedokument i veckan om utlänningen skulle vilja det, utan att det går att neka utlänningen detta. En sökande skulle rentav kunna ange i ansökan att han personligen förstört sitt resedokument, utan anledning, och ändå beviljas ett nytt.

Allt detta förefaller orimligt, nästintill stötande mot rättskänslan. Det måste finnas en rimlig gräns. Rätten att erhålla såväl resedokument som främlingspass måste begränsas, så att Sverige inte längre blir ett nyckelland i internationell handel med resehandlingar. Att erhålla en resehandling måste betraktas som ett privilegium, och det kan inte anses acceptabelt att en enskild behöver ansöka om flera nya sådana på ett fåtal år. Även andra bestämmelser kring resehandlingarna måste göras strängare så att det blir lättare att vid behov bevilja handlingar med kortare giltighetstid eller med begränsningar i giltighetsområde, exempelvis endast vissa länder.

Allt detta bör skyndsamt utredas, i synnerhet förenligheten med EU-rätten och folkrätten.

EES

Registreringskrav för EES-medborgare

Den dåvarande regeringen beslutade 2014 att i praktiken släppa kravet på att EES-medborgare skulle registrera sig hos Migrationsverket vid en vistelse som översteg tre månader. Argumentet var att kravet för EES-medborgare att låta folkbokföra sig hos Skatteverket om de avsåg att bosätta sig i Sverige redan innebar ett registreringskrav och att ett krav att också besöka Migrationsverket skulle vara oproportionerligt.

Följden av reformen blev att Sverige i dag endast i liten omfattning vet hur många och vilka EES-medborgare som vistas i riket. Detta gäller särskilt i fall då en EES-medborgare inte avser att bosätta sig i Sverige och därför inte har någon anledning att besöka Skatteverket.

Därför vill Sverigedemokraterna återinföra kravet på registrering, för en bättre översikt av invandringen från andra EU-länder. Genom registreringen kommer också Polismyndigheten att ha möjlighet att kontrollera vistelsetid i landet och utvisa de personer som missbrukar den fria rörligheten. Huruvida det är Migrationsverket eller Skatteverket som ska registrera EES-medborgare bör särskilt utredas.

Straffa missbruk av fri rörlighet

Det är tydligt att majoriteten av de missbruk som uppdagas gällande EES-medborgares fria rörlighet härrör från vissa enskilda stater, däribland Bulgarien och Rumänien. Det kan inte accepteras att dessa stater underlåter att ta ansvar för sina medborgares förhållanden. EU bör därför sätta press på dessa stater, så att de följer sina åtaganden inom ramen för den fria rörligheten.

Sveriges förmåga att självmant sätta press på enskilda medlemsstater är begränsad. Däremot är det rimligt att gränspoliserna inom ramen för de återinförda gränskontroller som Sverigedemokraterna föreslår ovan särskilt arbetar med missbruk av den fria rörligheten som härrör just från vissa enskilda medlemsstater. Detsamma gäller den återinförda registreringen som nyss föreslogs.

Alla möjligheter som EU:s direktiv om fria rörligheter beskriver, alltså nödvändiga åtgärder och sanktioner mot missbruk, bör komma till användning.

Skärpta krav för VABO

Den rättsliga figuren ställning som varaktigt bosatt (VABO) infördes i Sverige 2006 efter ett EU-direktiv. En tredjelandsmedborgare med VABO erhåller rätt till fri rörlighet på ungefär samma sätt som en EU-medborgare. Utöver detta ska VABO förenas med ett uppehållstillstånd om minst fem år. I Sverige beslutade regeringen att förena VABO med permanent uppehållstillstånd (PUT).

I och med de nya regler i utlänningsrätten som trädde i kraft den 20 juli 2021 omfattas nu möjligheten att erhålla PUT genom bestämmelserna om VABO av samma krav som PUT i övrigt, alltså vissa krav på främst försörjningsförmåga. Sverigedemokraterna motsätter sig förekomsten av permanenta uppehållstillstånd överhuvudtaget och föreslår istället att ställning som varaktigt bosatt ska förenas med ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Dess varaktighet ska efter EU-rättens minimikrav vara fem år.

Den fria rörligheten och begränsad svensk välfärd

EU:s fria rörlighet innebär visserligen vissa fördelar för Sverige och dess medborgare, men skillnaderna inom unionen, främst i nivån på välfärden, innebär också orimliga bieffekter. Att EU-medborgare med uppehållsrätt i Sverige kan uppbära svenska bidrag för barn bosatta i hemlandet är naturligtvis helt oförenligt med själva grunden för EU-samarbetet. Direktivet om den fria rörligheten nämner specifikt vikten av att ”personer som omfattas av rätten till bosättning inte utgör en orimlig börda för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem”.

Det står klart att det är regeringens dåliga hantering av frågan som leder till detta de facto-missbruk av den svenska välfärden. Sverigedemokraterna menar att regeringen skyndsamt måste tillse, genom regleringsbrev och lagstiftning, att sådana missbruk inte kan förekomma.

Jonas Andersson i Skellefteå (SD)

Jennie Åfeldt (SD)

Linda Lindberg (SD)

Julia Kronlid (SD)

